

היום נלמד בעזרת ה':

מנחות דף קו

המתנדב מנחה, ואינו יודע איזה סוג מנחה התנדב, מביא חמישה סוגים של מנחות.

אמר ליה רב כהנא לרב אשי: והרי יש עוד סוג של מנחה שאולי הוא התנדב אותה, והיא 'מנחת נסכים'. ולמרות שזו מנחה הבאה עם קרבן, אפשר להתנדב להביא אותה לבדה. וכמו שאמר רבא מתנדב אדם מנחת נסכים בכל יום.

הגמרא מתרצת תירוץ אחד בכמה אפשרויות:

כי קא מסתפקא ליה באה בגלל יחיד, באה בגלל ציבור **לא מסתפקא ליה:** כל הספק של הנודר זה רק על סוג מנחה שבאה ביחיד בלבד, אבל הוא זוכר שהוא לא התנדב מנחה שבאה על ידי הציבור.

כי קא מסתפקא ליה באה בגלל עצמה, באה בגלל זבח **לא מסתפקא ליה:** הוא זוכר שהוא נדר מנחה שבאה בפני עצמה, והוא לא זוכר איזו סוג מנחה, אבל אין לו ספק שהוא לא נדר סוג של מנחה שבאה יחד עם קרבן (שאדם יכול להתנדב להביאה בפני עצמה).

כי קא מסתפקא ליה טעונה לבונה, שאינה טעונה לבונה **לא מסתפקא ליה:** הוא זוכר שנדר מנחה הבאה עם לבונה (אחת מחמשת המנחות), אבל לא מנחת נסכים שאינה באה עם לבונה.

כי קא מסתפקא ליה באה בלוג, באה בשלשה לוגין **לא מסתפקא ליה:** הוא נדר מנחה שבאה עם לוג אחד של שמן, ולא מנחת נסכים הבאה עם שלוש לוגין שמן (לפחות, תלוי בסוג הקרבן שהיא באה איתו).

כי קא מסתפקא ליה טעונה קמיצה, שאינה טעונה קמיצה **לא קא מסתפקא ליה:** הוא נדר סוג של מנחה שטעונה קמיצה, ולא מנחת נסכים שאין בה קמיצה.

*

למדנו במשנה - פירשתי מנחה של עשרונים: אם הוא יודע שהתנדב סוג מסויים של מנחה אבל אינו זוכר כמה עשרונים התנדב, לדעת חכמים מביא שישים עישרון בכלי אחד (שזו הכמות המרבית של מנחה אחת) ועושה תנאי שהעשרונים שנדר יהיו לחובתו והשאר לנדבה (או חולין, ויתבאר בגמרא). ולדעת רבי מביא שישים כלים שבכל אחד מספר אחר של עשרונים מ-1 ועד 60, ובכל כלי עושה תנאי שאם הוא הכלי שעליו נדר הרי הוא לחובתו, ואם לאו יהיה לנדבה.

תנו רבנן. פירשתי מנחה, וקבעתי בכלי אחד של עשרונים, ואיני יודע מה פירשתי: הוא יודע איזה סוג מנחה אבל לא יודע כמה עשרונים נדר.

שהן אלף ושמונה מאות ושלישים: חישוב כל העשרונים שבשישים הכלים, מגיע ל-1,830 עשרונים בסך הכל.

פירשתי ואיני יודע מה פירשתי - מאי זו מהן פירשתי ואיני יודע כמה פירשתי: הוא לא יודע איזה סוג מנחה נדר, וגם לא כמה עשרונים נדר.

במאי קא מיפלגי? רבי וחכמים.

אמר רב חסדא: לכו"ע אסור לערב מנחת חובה ומנחת נדבה בכלי אחד. אבל נחלקו האם מותר להכניס עשרונים חולין לעזרה (חולין - עשרונים שאינם קדושים לקרבן מנחה). לדעת רבי אסור להכניס חולין לעזרה, ולכן הוא לא יכול להביא כלי אחד של שישים עשרונים, ולהתנות שמספר העשרונים שנדר יהיו למנחה והשאר חולין. אלא עליו להביא שישים כלים, ולהתנות שהכלי שבו מספר העשרונים המתאים לנדרו יהיה לחובתו, ושאר הכלים יהיו למנחת נדבה. ולדעת רבנן מותר להכניס חולין לעזרה, ולכן מביא כלי של שישים עשרונים ומתנה שמספר העשרונים שנדר יהיה לחובתו והשאר חולין.

רבה גא אמר: לכולי עלמא אסור להכניס חולין לעזרה, והמחלוקת היא האם מותר לערב מנחת חובה במנחת נדבה. לדעת רבנן מותר לערב חובה בנדבה, ולכן מביא כלי אחד של שישים ומתנה שהשאר יהיו למנחת נדבה. לדעת רבי אסור לערב חובה בנדבה, ולכן עליו להביא שישים כלים שונים.

קושיא: אמר ליה אביי לרבה - לרבנן דאמרי מותר לערב חובה בנדבה, הא בעינן שני קמציים: לפי דבריך, לדעת רבנן הכהן צריך לעשות במנחה שני קמציים. כי הרי יתכן והוא נדר רק חלק מהעשרונים, והוא עשה תנאי ששאר העשרונים יהיו לנדבה. ונמצא שיש כאן מנחת חובה ומנחת נדבה, וכל אחת מהן צריכה קמיצה. **תירוץ:** דקמיץ והדר קמיץ: אכן הוא עושה קמיצה אחר קמיצה.

קושיא: והא קא קמיץ מחובה אנדבה ומנדבה אחובה: הרי הוא קומץ מתוך התערובת, ונמצא שהוא קומץ מהחובה על הנדבה ולהיפך, וזה פסול! **תירוץ:** דתלי ליה בדעת כהן, דאמר 'כל היכא דמטיא ידא זכהן השתא חובה ולבסוף נדבה': המביא את מנחה, תולה את הקמיצה בדעת הכהן שעושה אותה. והכהן עושה בתחילה קמיצה לשם מנחת חובה, ואחר כך קמיצה לשם מנחת נדבה.

קושיא: ואקטורי היכי מקטר? אבל איך הכהן יכול להקטיר את הקמיצות?

ליקטר נדבה ברישא: כי אם הוא יקטיר את הקמיצה של הנדבה בתחילה, איך הוא יוכל אחר כך להקטיר את הקמיצה של החובה? והרי יתכן וכל השישים עשרונים הם חובה, וכאשר הוא הקטיר חלק מהעשרונים בתחילה (כתור 'קמיצת נדבה' מספק), הוא חיסר מהשיריים של המנחה (שנתרו לאחר 'קמיצה החובה'). והדין הוא שאם השיריים של המנחה נחסרו בין הקמיצה להקטרה, אי אפשר להקטיר את הקומץ!

ליקטר חובה ברישא: ואם הוא יקטיר את הקומץ של החובה בתחילה, איך הוא יוכל אחר כך להקטיר את קמיצת הנדבה? והרי יתכן שכל השישים עשרונים הם מנחת חובה, ונמצא שקמיצת הנדבה היא בעצם חלק מהשיריים של המנחת חובה, ויש דין שאסור להקטיר שיריים של מנחה שנקמצה, כדלהלן.

וכל שהוא ממנו לאישים הרי הוא בכל תקטירו: נאמר "פי כל שאר וכל דבש לא תקטירו: ממנו אשה ל-ה" המילה 'ממנו' מיותרת, והיא באה ללמד שלא תקטירו כל דבר שממנו הוקרב לה'. ולכן אסור להקטיר את השיריים של המנחה.

תירוץ: אמר ר' יהודה בריה דרבי שמעון בן פזי: הוא מקטיר את קמיצת החובה בתחילה, ואחר כך מקטיר את קמיצה הנדבה. ועושה תנאי שאם כל העשרונים הם

מנחת חובה, הוא לא עושה את הקמיצה השניה לשם 'קרבן' אלא לשם 'עצים' של המערכה. וכרבי אליעזר.

דתניא רבי אליעזר אומר וכו': לאחר הפסוק הנ"ל כתוב "קרבן ראשית תקריבו אותם ל-ה', וְאֶל הַמִּזְבֵּחַ לֹא יַעֲלוּ לְרִיחַ נִיחֹחַ" ללמד שדוקא 'לריח ניחוח' לא יעלו, אבל אתה יכול להעלות אותם לשם עצים.

אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי: יש לי אפשרות אחרת להסביר את המחלוקת של רבי וחכמים. לכו"ע מותר לערב חובה בנדבה, והם נחלקו בדברי רבי אליעזר הנ"ל. דעת רבנן כרבי אליעזר, ולכן ניתן להביא שישים בכלי אחד ולעשות תנאי על השיריים שיעלו לשם עצים, כנ"ל. ודעת רבי שלא כרבי אליעזר, ולכן אי אפשר לעשות תנאי כזה וחייב להביא בכלים נפרדים.

אמר ליה: לדבריך, שלדעת רבי מותר לערב חובה בנדבה אבל הוא לא סובר כרבי אליעזר, מדוע הוא צריך להביא שישים כלים? מספיק שיביא כלי אחד שבו שישים עשרונים וכלי שני שבו עישרון אחד, ויקרב את הכלים זה לזה כדי שקצה הסולת שבכלי זה ובכלי זה יגעו זה בזה. ואז יעשה קמיצה מכל כלי, ויעשה תנאי כדלהלן. אם התחייבתי להביא את כל השישים, הקמיצה שלקחתי מהשישים תהיה קמיצת חובה על כל השישים, והקמיצה שלקחתי מהכלי של העישרון תהיה קמיצת נדבה על העישרון. ואם התחייבתי חלק מהשישים, קמיצת החובה תהיה רק על החלק שהתחייבתי, והקמיצה שבכלי השני תהיה גם על העישרון וגם על שאר העשרונים שבכלי הראשון הבאים לנדבה.

ובכזה מקרה אין כל חשש בהקטרת הקמיצות, כי הוא לוקח מהכלי של השישים רק קמיצה אחת.

ומזה שרבי אמר להביא שישים כלים, מוכח שהוא סובר שאי אפשר לערב חובה עם נדבה, ולכן עליו להביא כלים נפרדים לכל האפשרויות.

רבא אמר: לכו"ע מותר לערב חובה בנדבה, ולכו"ע נוקטים כרבי אליעזר שאפשר להקטיר את השיריים לשם עצים. והמחלוקת של רבי וחכמים תלויה במחלוקת של רבי אליעזר בן יעקב ורבנן. האם מנחה שיש בה כמה עשרונים צריכה לוג לכל

עישרון (ואם יש בה 60 עשרונים היא צריכה 60 לוג), או שמספיק לה לוג אחד לכל העשרונים.

דעת רבנן כאן כדעת רבנן שם, שצריך לוג לכל עישרון. ולכן הוא נותן בכלי של השישים עשרונים שישים לוג, ועושה תנאי שכל לוג שמן יהיה חובה או נדבה לפי העישרון שהוא יגיע אליו. (אם העישרון שהוא נכלל בו הוא חובה גם הוא יהיה חובה, ואם הוא נדבה גם הוא יהיה נדבה). אבל **דעת רבי** כראב"י שלמנחה גדולה מספיק לוג אחד. אך הוא לא יודע האם התחייב להביא את כל השישים עשרונים, ואז מספיק רק לוג אחד. או שהתחייב רק חלק מהם (והשאר לנדבה), ואז הוא צריך להביא שני לוגין, אחד למנחת חובה ואחד למנחת נדבה. ולכן אינו יכול להביא את כל העשרונים בכלי אחד.

רב אשי אמר: רבי וחכמים נחלקו האם המתנדב להביא קרבן קטן, יכול להביא קרבן גדול או לא. **לדעת רבנן** המתנדב להביא מנחה קטנה יכול להביא מנחה גדולה. ולכן מביא שישים עשרונים, והוא לא צריך להתנות שאם התחייב רק חלק מהעשרונים השאר יהיו נדבה. **לדעת רבי** אם התנדב מנחה קטנה והביא גדולה לא יצא. ולכן אינו יכול להביא שישים עשרונים בכלי אחד.

קושיא: **והא איפלגו בה חזא זמנא דתנן 'קטן והביא גדול יצא, רבי אומר לא יצא':** הרי רבי וחכמים כבר נחלקו בזה במשנה לקמן. לגבי הנודר להביא שור קטן לקרבן, והביא שור גדול. **תירוץ: צריכא:** צריך להשמיע לנו את המחלוקת שלהם גם לגבי שור וגם לגבי מנחה. כי אם היו חולקים רק במנחה, היינו חושבים שדוקא במנחה סוברים רבנן שאם הביא מנחה גדולה יצא, כי בכל מקרה עושים קומץ אחד במנחה, בין אם היא גדולה ובין אם היא קטנה. אבל לגבי שור קטן ושור גדול, שבשור גדול מקריבים אימורים יותר גדולים על המזבח, הם מודים לרבי שלא יצא. קמ"ל שגם בזה הם חוקלים וסוברים שיצא.

ואם היו חולקים רק בשור, היינו חושבים שדוקא שם רבי סובר שלא יצא, בגלל שיש אימורים גדולים יותר להקרבה. אבל במנחה שהקמיצה שוה הוא מודה לרבנן. קמ"ל שגם בזה הוא חולק.

משנה: הרי עלי עצים: הנודר ואומר "הרי עלי עצים" לא יפחות מלהביא שני גזירי עצים. האומר "הרי עלי לבונה" לא יפחות מלהביא קומץ לבונה.

חמשה קמצים הם: יש חמשה דברים שיש בהם 'קומץ'. א. האומר 'הרי עלי לבונה' לא יפחות מלהביא קומץ. ב. המתנדב להביא מנחה, עליו להביא עמה קומץ לבונה. ג. 'המעלה את הקומץ בחוץ' כלומר מקטיר את הקומץ מחוץ לעזרה, חייב כרת. ד-ה. שני הבזיכין של לחם הפנים, צריך למלאות כל אחד בקומץ לבונה.

הרי עלי זהב: הנודר זהב לבדק הבית, ואומר 'הרי עלי זהב', לא יפחות מדינר זהב. הנודר 'הרי עלי כסף' לא יפחות מדינר כסף. הנודר 'הרי עלי נחושת' לא יפחות מנחושת בשווי מעה כסף.

פירשתי ואיני יודע מה פירשתי: כגון האומר נדרתי להביא כמות של זהב ואיני יודע כמה אמרתי. יביא כמות כזו, עד שהוא יאמר שלכך ודאי שהוא לא התכוון (ולא יתכן שאמר כמות כזו).

נמרא: תנו רבנן: נאמר "ונפש כי תקריב קרבן מנחה". המילה "קרבן" מיותרת, ללמד שאפשר להתנדב להביא 'קרבן' עצים. וכמה מביא? שני גזירין. הברייתא מוסיפה שגם בספר נחמיה כתוב שיש 'קרבן עצים'. נאמר שם "והגורלות הפלנו על קרבן העצים".

רבי אומר: לדעת ת"ק העצים הולכים למערכה שעל המזבח. אבל לדעת רבי העצים באים כקרבן מנחה בפני עצמו. ולכן הם טעונים מלח, וכן הגשה לקרן דרומית מערבית של המזבח, כשאר מנחות.

אמר רבא - ולדברי רבי עצים טעונים קמיצה: הם גם טעונים קמיצה כמו מנחה. ולכן הוא מרסק אותם לעצים דקים, ונוטל מהם קמיצה.

אמר רב פפא - לדברי רבי עצים צריכין עצים: העצים שהוא מביא בתור קרבן, צריכים עצים נוספים כדי להקטיר את הקרבן עצים עליהם. וכמו כשאר קרבנות שצריכים עצים כדי להקריבם עליהם.